

Preču zīmju reģistrēšanas ābece

<https://www.itiesibas.lv/raksti/komercdarbiba/komerciesibas/precu-zimju-registresanas-abece/14730>

ZAB "SORAINEN" speciālisti sagatavojuši atbildes uz dažādiem aktuāliem jautājumiem saistībā ar preču zīmēm un to aizsardzību, tostarp analizējot, kad preču zīme ir automātiski aizsargāta, kā notiek preču zīmes reģistrācija un ko var un ko nevar reģistrēt kā preču zīmi. Atbildēs aplūkots Baltijas un Baltkrievijas regulējums.

Vai mana preču zīme ir automātiski aizsargāta, jo es to izmantoju savā komercdarbībā?

Pēc būtības nē, jo Baltijas valstis un Baltkrievija ir "pirmā iesniedzēja" valstis. Tas nozīmē, ka preču zīmes aizsardzība sākas tikai pēc veiksmīgas reģistrācijas. Šim noteikumam ir viens izņēmums - likums ļauj apstrīdēt preču zīmi, pamatojoties ar iepriekšēju plaši pazīstamas zīmes izmantošanu, pat ja šī plaši pazīstamā preču zīme nav reģistrēta. Tomēr, ja uzņēmums vēlas būt drošs par preču zīmes aizsardzību, tā jāreģistrē.

Latvijā jaunu preču zīmi var apstrīdēt arī, pamatojoties uz iepriekš komercdarbībā labā ticībā izmantotu nosaukumu, ar nosacījumu, ka citas personas veikta šī paša vārda izmantošana var maldināt patērētājus.

Kāds labums rodas no preču zīmes reģistrēšanas?

Reģistrēta preču zīme dod skaidras un īstenojamas tiesības liegt citām personām izmantot šo preču zīmi tirdzniecībā.

Ja savas komercdarbības, preču vai pakalpojumu apzīmēšanai uzņēmums izmanto noteiktu zīmi, to ir vērts reģistrēt kā preču zīmi. Tādējādi iespējams nodrošināt, ka citas personas neizmanto to pašu zīmi. Papildus tam uzņēmums varētu arī novērst zīmei

sajaucami līdzīgu zīmju izmantošanu, ja tā var maldināt potenciālos patērētājus. Visbeidzot, pēc reģistrēšanas preču zīme kļūst par īstu uzņēmuma aktīvu: tā ir uzņēmuma intelektuālais īpašums. Uzņēmums var piešķirt citām personām (piemēram, darījuma partneriem vai izplatītājiem) tiesības izmantot preču zīmi; ja uzņēmums tiek pārdots, preču zīmes vērtību var izmērīt; zīmi kā biznesa aktīvu var arī pārdot atsevišķi no uzņēmuma.

Vai preču zīmi reģistrēt ir grūti, un cik daudz laika tam vajadzēs?

Visgrūtākais uzdevums ir izlemt, kādu zīmi reģistrēt un kādā formātā to darīt: Jūsu logo kā grafisku zīmi? Jūsu sabiedrības vai preces nosaukumu kā vārdisku zīmi? Vai varbūt nepieciešams reģistrēt abus - gan vārdu, gan logo? Un vai esat pārliecināts, ka zīme nepārkāpj nevienas citas personas tiesības? Vai esat veicis preču zīmes meklēšanu?

Nākamais solis ir visaptveroša preču un pakalpojumu, uz kuru attieksies reģistrācija, saraksta sagatavošana: preču zīmi var reģistrēt tikai konkrētām precēm vai pakalpojumiem, kuriem tā tiks faktiski izmantota. Šajā procesā ieteicams piesaistīt profesionālu patentpilnvarnieku preču zīmju lietās. Ja tas tomēr nav iespējams, patentu un preču zīmju reģistrācijas iestādes piedāvā daudz bezmaksas informācijas materiālu, un iespējamās arī konsultācijas.

Patī preču zīmes reģistrācija ir ļoti viegla un vienkārša. Baltijā to var izdarīt, iesniedzot elektronisku pieteikumu attiecīgās valsts patentu iestādes tīmekļa vietnē. Ja Jūs jau zināt, ko un uz kādām precēm vai pakalpojumiem vēlaties reģistrēt, pieteikuma iesniegšanai vajadzēs mazāk nekā stundu. Baltkrievijā nav noteikta kārtība elektroniska pieteikuma iesniegšanai. Tā vietā pieteikums vietējai patentu iestādei ir jāiesniedz papīra formā.

Pēc preču zīmes reģistrācijas pieteikuma saņemšanas patentu iestāde veic savu pārbaudi un izlemj, vai reģistrēt preču zīmi. Lēmums tiks publicēts, un pieteicējs (ja lēmums ir negatīvs) vai jebkuras trešās personas (ja lēmums ir pozitīvs) var to apstrīdēt. Pēdējais solis ir preču zīmes reģistrācija un preču zīmes apliecības iegūšana. Praksē preču zīmes reģistrācijas process var ilgt aptuveni 15 mēnešus no pieteikuma iesniegšanas.

Ja nu es vēlos savas preču zīmes aizsardzību citās valstīs?

Tiesībām uz preču zīmi ir teritoriāls raksturs: tas nozīmē, ka aizsardzība būs spēkā tikai tajā valstī vai reģionā, uz kuru attiecas preču zīmes pieteikums. Par laimi, pastāv starptautiskas un reģionālas reģistrācijas iespējas. Ja Jūs vēlaties, lai Jūsu zīme ir aizsargāta visā Eiropas Savienībā (ES), labākā izvēle ir ES preču zīme, ko reģistrē ES

Intelektuālā īpašuma birojs (EUIPO). Pieteikuma rezultātā tiks radīta viena reģistrācija, kas ir derīga visās ES valstīs.

Savukārt, ja Jūs interesē vairākas valstis ārpus ES, pareizā izvēle būs starptautiskā reģistrācija, ko veic Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija (WIPO). Starptautiskas reģistrācijas gadījumā pirmais solis būs nacionālais pieteikums vai reģistrācija konkrētā valstī - tā kalpo kā ieejas punkts starptautiskai reģistrācijai tā sauktajā Madrides sistēmā (pēc Madrides vienošanas vai Madrides protokola).

Kādas ir preču zīmes reģistrēšanas izmaksas? Vai ir kādas slēptas izmaksas?

Ja preču zīmes reģistrācija tiek pieprasīta tikai vienai preču un pakalpojumu klasei (saskaņā ar starptautisko Nicas klasifikāciju), reģistrācijas izmaksas ir 145 eiro Igaunijā, 185 eiro Latvijā, 180 eiro Lietuvā un aptuveni 580 eiro Baltkrievijā. Par katru nākamo klasi veicama papildu maksa - 45 eiro Igaunijā, 30 eiro Latvijā, 40 eiro Lietuvā un 50 eiro Baltkrievijā.

Ja Jums ir izdevies visu izdarīt pašam vai ar attiecīgo patentu iestāžu piedāvāto bezmaksas resursu palīdzību, nekādu slēpto izmaksu nebūs. Ja Jūs tomēr izvēlēsieties vispirms saņemt padomu no patentpilnvarnieka vai jurista un varbūt veikt iepriekšēju preču zīmju meklēšanu (kas tiešām ir ieteicams), par šiem pakalpojumiem radīsies papildu izmaksas. Izmaksas var mainīties atkarībā no pakalpojumu sniedzēja, bet vispārīgi tām nevajadzētu pārsniegt 500 eiro par šāda veida pakalpojumiem.

Latvijā, Igaunijā un Baltkrievijā ārvalstu pieteicēji var vērsties vietējā patentu iestādē tikai ar vietējā patentpilnvarnieka starpniecību. Lietuvā šāds nosacījums attiecas uz pieteicējiem no valstīm ārpus ES.

Oficiālā maksa par ES preču zīmes reģistrāciju vienā preču un pakalpojumu klasē ir 850 eiro. Par otro klasi jāmaksā 50 eiro un par trešo un katru nākamo klasi - 150 eiro. Protams, varat arī izvēlēties patentpilnvarnieka palīdzību.

Starptautiskais pieteikums, izmantojot Madrides sistēmu, ir visdārgākais, tomēr kopējā summa ir atkarīga no zīmes, tās sarežģītības, klašu skaita un galvenokārt - no valstu, kurās Jūs vēlaties aizsargāt savu zīmi, skaita. Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas mājas lapa piedāvā ērtu [kalkulatoru](#), ar kuru Jūs varat pārbaudīt iespējamās izmaksas.

Ko var un ko nevar reģistrēt kā preču zīmi?

Tipiska preču zīme sastāv no noteikta vārda, vārdu kombinācijas, logo vai vārda un logo kombinācijas. Zīmei jābūt ar atšķirtspēju - tas nozīmē, ka zīme nedrīkst vienkārši aprakstīt konkrētās preces un pakalpojumus. Piemēram, mēbeļu veikala vārdisku zīmi "labākie krēsli", visticamāk, neregistrēs. Tiesību aktos noteikti arī citi pamati zīmes reģistrācijas atteikumam, piemēram, nedrīkst reģistrēt valsts oficiālo heraldiku.

Dažos gadījumos Baltijā preču zīmju tiesību akti atļauj reģistrēt tādas inovatīvas zīmes kā skaņas un pat smaržas zīmes.

Vai es drīkstu reģistrēt preču zīmi, kas ir līdzīga cita uzņēmuma preču zīmei - it īpaši, ja mūsu produkti ir ļoti atšķirīgi?

Ja Jūsu preču zīme ir līdzīga cita uzņēmuma preču zīmei, ir jābūt ļoti uzmanīgam.

Ja uz šo zīmi attiecināmie produkti vai pakalpojumi arī ir līdzīgi otra uzņēmuma precēm, šādu līdzīgu zīmi nebūtu ieteicams reģistrēt. Pat, ja Jums izdotos iegūt spēkā esošu reģistrāciju, otrs uzņēmums var iebilst pret Jūsu zīmi vai nu tieši pēc reģistrēšanas, vai vēlāk, piemēram, apstrīdot preču zīmi. Tad sāksies ilgstošs process, kura ietvaros Jums būs jānoskaidro, vai Jūsu zīmes tiešām ir līdzīgas un vai tās var radīt patērētājiem sajaušanas iespēju. Tādēļ, ja vien nav laba argumenta, kas pamato, ka preces nebūs iespējams sajaukt, labāk izvēlieties atšķirīgāku zīmi.

Ja preces vai pakalpojumi ir ļoti atšķirīgi, līdzīgu zīmi reģistrēt nebūs problēmu. Tomēr, ja iepriekšējā zīme ir plaši pazīstama, tad līdzīgu zīmi nedrīkst izmantot pat ļoti atšķirīgiem produktiem vai pakalpojumiem, jo šāda rīcība var maldināt patērētājus. Piemēram, iedomājieties, ka "Coca-Cola" zīmolu varētu izmantot līmei! Mēģinājums reģistrēt šādu preču zīmi patiešām notika, un tiesa konstatēja, ka tāda zīmes izmantošana radītu sajaušanas iespēju.

Cik ilgi mana preču zīmes reģistrācija būs spēkā?

Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas nacionālo preču zīmju un ES preču zīmju tiesiskā aizsardzība ir spēkā 10 gadus no pieteikuma iesniegšanas (bet ne reģistrācijas!) datuma. Igaunijas nacionālās preču zīmes un saskaņā ar Madrides sistēmu reģistrētas preču zīmes tiesiskā aizsardzība ir spēkā 10 gadus no reģistrācijas datuma. Preču zīmes tiesisko aizsardzību katru reizi var atjaunot uz 10 gadiem un atkal un atkal neierobežoti pagarināt uz vēl 10 gadiem.

Mana preču zīme ir reģistrēta. Kādas ir manas tiesības? Vai man ir jāpilda kādi pienākumi, lai uzturētu reģistrāciju?

Preču zīmes reģistrācija piešķir Jums ekskluzīvas tiesības konkrēto zīmi izmantot precēm un pakalpojumiem, kuriem tā reģistrēta. Tas nozīmē, ka Jūs varat citām personām aizliegt izmantot šo vai līdzīgu zīmi tādiem pašiem vai līdzīgiem produktiem vai pakalpojumiem. Ja Jūsu zīme kļuvusi plaši pazīstama, Jūs varat aizliegt tās izmantošanu arī atšķirīgiem produktiem un pakalpojumiem. Vēl Jums ir arī tiesības piešķirt licenci uz preču zīmi, piemēram, ja Jūs apsverat franšīzes iespēju.

Tiesības uz reģistrētu preču zīmi ir tādas pašas kā jebkuras citas īpašuma tiesības, vienīgi tiesību objekts ir nemateriāls. Tāpat kā citas īpašuma tiesības tās var atsavināt: Jūs varat pārdot savu preču zīmi citai personai.

Lai uzturētu reģistrāciju, vienīgais pamata pienākums ir praksē izmantot zīmi visām reģistrētajām precēm un pakalpojumiem. Ja Jūs bez pamatojuma piecu gadu laikā no reģistrācijas (trīs gadu laikā Baltkrievijā) neuzsākat zīmes izmantošanu vai jebkurā laikā neizmantojat zīmi piecus gadus pēc kārtas (trīs gadus Baltkrievijā), jebkura ieinteresētā persona var apstrīdēt reģistrāciju: likums neatbalsta neaktīvu zīmju reģistrēšanu un uzturēšanu. Un, protams, līdz katra 10 gadu perioda beigām Jums ir pienākums iesniegt pieteikumu aizsardzības perioda pagarināšanai un samaksāt atjaunošanas maksu.

Cits uzņēmums izmanto zīmi, kas ir līdzīga manai preču zīmei! Ko man īsti darīt?

Jums nekavējoties jārīkojas! Prātīgi būtu vispirms pārbaudīt, vai zīme tiek izmantota identiskām vai līdzīgām precēm vai pakalpojumiem. Ja preces vai pakalpojumi nav faktiski līdzīgi, Jūs varat iebilst tikai tad, ja Jūsu zīme ir plaši pazīstama. Tad, ja Jums tiešām ir pamats iebilst, pirmais solis parasti ir nosūtīt pārkāpējam vēstuli par aizskarošās darbības izbeigšanu. Bieži vien ar to pietiek. Ja šis otrs uzņēmums noliedz, ka tas būtu pārkāpis Jūsu tiesības uz preču zīmi, vienīgais līdzeklis ir vērsšanās tiesās vai citās attiecīgās iestādēs.

Igaunijā Jums jāvēršas Igaunijas Intelektuālā īpašuma apelācijas valdē, bet Baltkrievijā Jūs varat lūgt ierosināt administratīvo procesu pret pārkāpēju vai vērsties civillietu tiesā.

Tiesā Jūs varat pieprasīt ne tikai Jūsu preču zīmes izmantošanas pārtraukšanu, bet arī zaudējumu atlīdzību. Pastāv arī iespēja piemērot pagaidu noregulējuma līdzekli, kas aizliedz pretiniekam izmantot zīmi līdz galīgā sprieduma pieņemšanai. Kā jebkurā tiesvedībā, vispirms ir vērts veikt izmaksu analīzi, lai saprastu, vai prasījuma iesniegšana atmaksāsies.

Baltkrievijā kā alternatīvu zaudējumu atlīdzībai Jūs varat pieprasīt kompensāciju apjomā līdz aptuveni 500 tūkst. eiro.